

Грицай І.С.

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут», Україна*

Сучасні підходи до вивчення неологізмів

Збагачення словникового складу мови є необхідною умовою її існування. Стрімкий розвиток технологій у сучасному світі і поява нових можливостей забезпечує постійне поповнення мови новою лексикою, а необхідність її вивчення і опису обумовило створення та розвиток окремої галузі лінгвістичної науки – неології. Дослідження у галузі неології охоплюють чимало питань з метою пояснити поняття неологізму, процес виникнення нових слів, а також зміни, які новітня лексика вносить у розвиток мови. Для того, щоб охопити всі аспекти дослідження появи і функціонування неологізмів, сформувалися підходи до вивчення цього явища, які варто розглянути детальніше.

Хоча й існує чимало різних підходів до вивчення неологізму як основної одиниці неології, що зумовлено різними поглядами і трактуваннями цього явища, більшість наукових робіт і досліджень українських і закордонних вчених ґрунтуються на класичному у сфері неології підході - **структурно-семантичному**. Вивчення неологізмів в рамках цього підходу дає можливість описувати нові факти і явища мови й мовлення, досліджувати їх структуру і семантику, способи творення й особливості вживання, класифікувати нові слова, визначати їх місце і роль у системі сучасної української мови, а також вивчати їх вплив на мову і зміни, що вони зумовлюють. Саме за допомогою цього підходу лінгвістика поповнилася численними працями, орієнтованими на дослідження неологізмів.

В останнє десятиліття активізувався **соціолінгвістичний підхід** до вивчення нової лексики. Відзначається значний вплив просторіччя, спеціальних

підмов, особливо жаргонів і терміносистем (наприклад, комп'ютерної, економічної, політичної й іншої термінології) на сучасну літературну мову.

У рамках соціолінгвістичного дослідження нової лексики розглядаються питання розвитку лексичної підсистеми мови, обумовленого впливом соціально-економічних і політичних перетворень, що відбуваються в суспільстві.

Останнім часом у лінгвістиці з'явився новий підхід у дослідженні неологізмів – **когнітивний**, який пояснює появу нових слів у мові активною пізнавальною діяльністю людини, переосмисленням відомих фактів і явищ, продукуванням нових об'єктів та ідей і необхідністю їх найменування. [1, с. 7].

Дослідження нової лексики з точки зору **функціонального підходу** передбачає аналіз способів утворення неологізмів, виявлення внутрішніх закономірностей, за якими здійснюється вибір та адекватне вживання тої чи іншої лексичної одиниці у конкретному комунікативному акті [3, с. 69]. При функціональному підході розглядається вживання лексичних одиниць, їх функціонування у певних сферах діяльності, які забезпечують комунікативний процес та функції, які вони виконують, а саме:

- словотворча – утворення нових слів шляхом словоскладання, афіксації і т.д.;
- номінативна – виникнення нової лексичної одиниці з новою структурою та значенням, тобто нового номінанту, що позначає нове поняття;
- емотивна – внесення стильового забарвлення афіксами.

В основі **прагматичного підходу** до вивчення нової лексики лежить дослідження варіативності слова. Під варіативністю розуміють сукупність варіантів в межах слова, кожен з яких може бути прагматичним варіантом і виконувати прагматичну функцію. Тому при прагматичному підході розглядається вживання слова в різних комунікативних ситуаціях залежно від соціального, територіального, національного, вікового та інших статусів учасників комунікації [2, с. 207].

Отже, відсутність чіткого визначення поняття неологізму зумовлене різними підходами до вивчення цього поняття. Існують такі основні підходи до вивчення нової лексики, як структурно-семантичний, соціолінгвістичний, когнітивний, функціональний та прагматичний.

Література:

1. Андрусак І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу: Автореф. дис. канд. філол. наук. – К.,2003. – 15 с.
2. Заботкина В.И. Соотношение прагматической и семантической вариативности в лексике современного английского языка / В.И.Заботкина // Вариативность в германских языках : Тез. докл. Всесоюз. науч. конф. – Калинин, 1988.- Ч.2. – С.207-208.
3. Кубрякова Е. С. Номинативный аспект речевой деятельности. М.: Либроком, 1986. – 160с.